

# ŁÓDŹ.pl

DLA SENIORA | DLA RODZIN | DLA KOCHAJĄCYCH ŁÓDŹ

**VADEMECUM  
HISTORII ŁODZI  
ODC. 42.**

**W POSZUKIWANIU  
KAPITAŁU**

strona 7



# ŚWIĘTUJEMY NIEPODLEGŁOŚĆ

strona 3

## AKTUALNOŚCI

**JUBILEUSZOWY  
POMNIK  
I WIĘCEJ DRZEW**

strona 2

## AKTUALNOŚCI

**SAMOCHOD  
KONTRA  
REMONT**

strona 3

## FAJNE MIASTO

**MEDALE  
NA  
600-LECIE ŁODZI**

strona 9



# KRZYŻÓWKA + SUDOKU

CHWILA RELAKSU  
DLA KAŻDEGO

strona 12-13



NA PL. WOLNOŚCI

# JUBILEUSZOWY POMNIK i więcej drzew



Na modernizowanym pl. Wolności zaprezentowano pomnik stworzony z 600 imiennych kostek, będących pamiątką po przypadającym w 2023 r. jubileuszu 600-lecia nadania Łodzi praw miejskich. To niezwykle trakt pieszy usłany żeliwnymi tabliczkami z imionami, nazwiskami i nazwami firm. Jako pierwsi podziwiali go sami fundatorzy.

Kostki 600-lecia były partiami wystawiane na sprzedaż w drodze licytacji na popularnym portalu aukcyjnym. Rekordziści kupili nawet 10 sztuk. Sześćset kostek sprzedało się za kwotę 615 689 zł. Choć cena wywoławcza każdej z nich wynosiła 600 zł (koszt produkcji), najdroższą wylicy-

towano za 8000 zł! Średnio łodzianie płacili za jedną ok. 1500 zł. Dochód ze sprzedaży przeznaczony został na organizację obchodów 600-lecia Łodzi.

**Szum drzew**

Rewitalizowany kosztem 35,5 mln zł plac Wolności zmieni się wkrótce nie do poznania, a to za sprawą bogatej roślinności, która będzie cieszyć oczy prze-

chodniów. Pod koniec ubiegłego tygodnia do Łodzi trafiła kolejna partia z 64 drzew (54 wiązów i 10 gruszy), które będą tam rosnać. Wysoką zielenią uzupełni niska roślinność – kilka tysięcy krzewów (hortensje, wierzby purpurowe, laurowiśnię wschodnie) oraz wiele różnych gatunków bylin i traw ozdobnych (m.in. krwawniki pospolite, liliowce i astry). red



# NA RATUNEK PRZESZŁOŚCI

Zakończyła się tegoroczna kwesta na ratowanie zabytków Starego Cmentarza. Do puszek kwestujących na odnowienie najcenniejszych nagrobków tej najstarszej łódzkiej nekropolii trafiło aż 105 tys. zł.

Tegoroczna kwesta rozpoczęła się w weekend 28–29 października i trwała do 5 listopada. Kulminacją akcji był dzień Wszystkich Świętych, gdy na cmentarzu kwestowali ludzie polityki, kultury czy mediów.

Podsumowaniem akcji będzie koncert „Pamięci Łodzian”, który odbędzie się 26 listopada w Muzeum Miasta Łodzi. Kwesta na rzecz ratowania zabytków Starego Cmentarza w Łodzi odbywa się

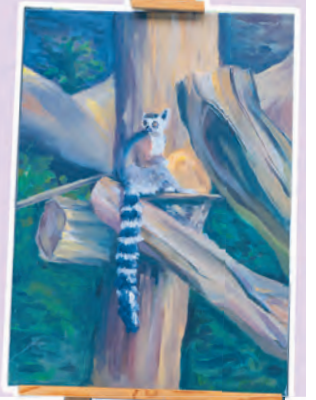
od 1995 r. Dzięki hojności wszystkich pomagających Stary Cmentarz udało się do tej pory zebrać ok. 2 mln zł, co pozwoliło na renowację już 209 pomników nagrobnych. FOT.LODZ.PL red



# MALARZE W ORIENTARIUM

Ponad 150 prac będących dziełem uczniów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych złożyło się na wystawę prezentowaną w Orientarium Zoo Łódź. To efekt pleneru malarzkiego, który odbywał się tam we wrześniu.

go w godzinach otwarcia Orientarium, czyli codziennie w godz. 9:00–17:00 (ogród zewnętrzny do godz. 15:30). (pj)



Podczas zajęć w ogrodzie powstało 100 prac studyjnych i aż 2300 szkiców! Są na nich mieszkańcy zoo, ale też charakterystyczne dla obiektu miejsca. Na wystawę wybrano najlepsze. Można je podziwiać do końca listopada we foyer budynku konferencyjne-

Z OGROMNYM SMUTKIEM PRZYJĘLIŚMY WIADOMOŚĆ O ŚMIERCI



## ALINY SZMICH

Współzałożycielki polskiej firmy kosmetycznej Delia Cosmetics

Uhonorowanej m.in. tytułem Kobiety Przedsiębiorczej Województwa Łódzkiego oraz tytułem Dobroczynca Roku 2017 Filantropki, łodzianki

RODZINIE ORAZ BLISKIM składamy wyrazy głębokiego współczucia

HANNA ZDANOWSKA PREZYDENT MIASTA ŁODZI oraz

WICEPREZYDENCI ADAM PUSTELNIK, JOANNA SKRZYDLEWSKA, MAŁGORZATA MOSKWA-WODNICKA I ADAM WIECZOREK

# NOWE BOISKO dla piłkarzy



Od rozbiórek starych trybun i orlika rozpoczęła się budowa boiska piłkarskiego, które wzbogaci Obiekt Sportowy „Karpacka” Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Przy ul. Karpackiej 61 powstanie pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej (105 x 68 m) ze sztuczną nawierzchnią i niezbędnym wyposażeniem: drenażem, ogrodzeniem, piłkochwytnymi, boksami dla zawodników i sędziów, oświetleniem, monitoringiem, nagłośnieniem oraz try-

bunami dla 520 widzów. Obiekt ma być gotowy do maja 2024 r., stanie się kolejną bazą treningową dla klubów, stowarzyszeń i innych organizacji sportowych, a także miejscem rozgrywek III ligi piłki nożnej. Inwestycję zrealizuje wyłoniona w drodze przetargu firma Interhall z Katowic. Koszt budowy to 8,1 mln zł, z czego 6 mln zł to wkład własny miasta, a 2,1 mln zł stanowi dotacja Ministerstwa Sportu i Turystyki. red



CIEMNA STRONA MIASTA

## NA SYGNALE

# ZAPACH zdradził narkotyki

Blisko 80 gramów narkotyków miał 32-latek zatrzymany przez policję na łódzkim Polesiu. 2 listopada po godz. 21:00 przy ul. Popieluszki policjanci wywiadowcy zauważyli nerwowo zachowującego się kierowcę osobowego volkswagena. Funkcjonariusze wylegitymowali mężczyznę, a wyczuwszy

w aucie charakterystyczną woń marihuany, przeszukali pojazd. W schowku i bagażniku znaleźli słoiki z suszem marihuany oraz torebki foliowe z tabletkami ekstazy. Trzydziestodwulatek odpowie za posiadanie znacznych ilości narkotyków, za co grozi mu kara nawet do 10 lat pozbawienia wolności. (pj)

# ŚWIĘTUJEMY NIEPODLEGŁOŚĆ

11 listopada przypada Narodowe Święto Niepodległości, które jak co roku będzie mieć w Łodzi szczególną oprawę i rangę. Choć główne uroczystości z tej okazji odbywać się będą w sobotę, świętowanie zacznie się w piątek i potrwa do niedzieli. Przygotowania są w toku.

## W Muzeum Tradycji Niepodległościowych

W piątek, 10 listopada, o godz. 18:00 muzeum przy ul. Gdańskiej 13 zaprezentuje sluchowisko „Re-wizja” laureatów Grand Prix Festiwalu Dwa Teatry. To opowieść o założycielu Łodzi przemysłowej – Rajmundzie Rembienińskim. Po premierze zaplanowano niepodległościowy koncert i tradycyjny „Toast za Niepodległą”. W sobotę, 11 listopada, w godz. 10:30–15:30 w muzeum odbędą się „Zabawy z symbolami narodowymi”. Uczestnicy warsztatów wysłuchają opowieści o fladze, hymnie i godle oraz innych symbolach kojarzących się z historią Polski. Na miejscu będzie można wykonać własną kokardę narodową z papieru i bibuły. Tego samego dnia odbędą się też gra miejska „Łódzcy bohaterowie. Na tropie tajemnic Niepodległości”. Uczestnicy podążą śladami postaci związanych z łódzkimi wydarzeniami w listopadzie 1918 r.

## Szczegóły i warunki uczestnictwa:



## W Manufakturze

Święto Niepodległości już tradycyjnie obchodzić będzie Manufaktura, gdzie 11 listopada odbędzie się pełen atrakcji piknik dla starszych i młodszych. Od godz. 11:00 na Rynku Włókiennym Łódzkie prezentować się będą liczne grupy rekonstrukcji historycznych, służby mundurowe i kolekcjonerzy sprzętu wojskowego. Rynek centrum wypełnią pojazdy pancerne z różnych epok, wystąpi także orkiestra dęta z mażoretkami. Ok. godz. 12:00 nastąpi odśpiewanie hymnu państwowego, a na godz. 13:00 zaplanowano uroczysty wjazd i powitanie marszałka Józefa Piłsudskiego, w którego wcieli się łódzki aktor, Gracjan Kiełar. Na godz. 16:00 zaplanowano harcerskie ognisko ze śpiewaniem piosenek patriotycznych. Piknik zakończy pokaz białoczerwonych fajerwerków (ok. godz. 17:30). Na miejskim stanowisku rozdawane będą kokardy narodowe, wykonane przez uczniów szkół. W tym roku będzie ich ponad 1000!

## Na sportowo

Dzień przed Narodowym Świętem Niepodległości Centra Zdrowego i Aktywnego Seniora w Łodzi zapraszają na okolicznościowy spacer z kijami nordic walking, który w piątek, 10 listopada, o godz. 11:11 wyruszy z parku 3 Maja. Nie obowiązują zapisy, każdy będzie mile widziany. Koordynatorzy pożyczą kijki i wytłumaczą, jak ich używać. Po spacerze planowane jest wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych i poczęstunek.

## Piknik w Manufakturze:



## INFO

Dzieci z sześciu łódzkich szkół podstawowych: nr 33, 45, 64, 70, 174, 204, oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 6 wykonały 1500 białoczerwonych rozetek, które 11 listopada będą rozdawane uczestnikom Pikniku Niepodległościowego w Manufakturze. Miasto od 2019 r. organizuje akcję „Kokardy narodowe od łódzkich dzieci”, która popularyzuje barwy polskiej flagi państwowej w Narodowe Święto Niepodległości.

Z kolei uczniowie Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 176 przygotowywali się do obchodów Święta Niepodległości wspólnie z seniorami z Domu Dniennego Pobytu przy ul. Sienkiewicza 79. Podczas patriotycznych warsztatów, które odbyły się w szkole, nie tylko wspólnie przygotowywali okolicznościowe, białoczerwone kokardy, ale śpiewali też znane polskie pieśni.



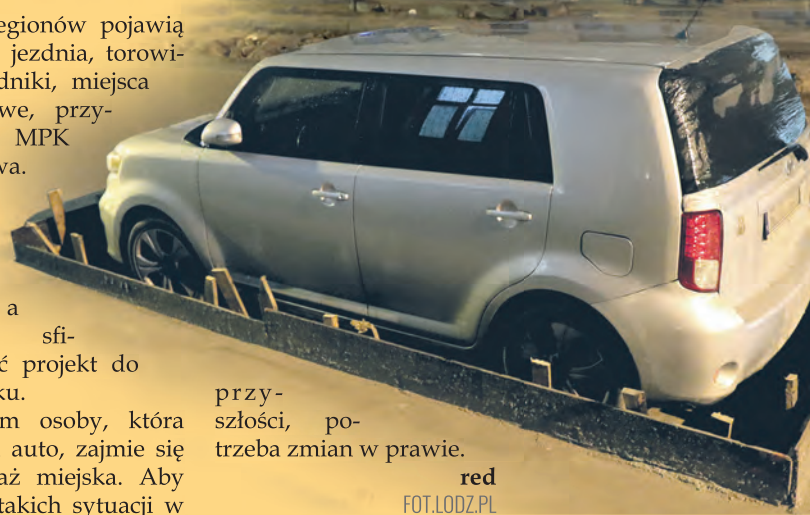
# SAMOCHÓD KONTRA REMONT

Tematem auta nielegalnie zaparkowanego na budowie ul. Legionów żyje cała Polska. Wykonawca nie wstrzymał prac, a właściciela pojazdu szuka straż miejska.

Ten obrazek widzieli wszyscy. Firma remontująca ul. Legionów wylała beton dookoła auta porzuconego nielegalnie na środku ulicy. Wykonawca zdecydował się na taki ruch, żeby nie wstrzymać prac, a z powodu luki w prawie samochodu nie można było odholować.

Zdjęcia auta obiegły cały kraj. Miasto zamierzało wywieźć je z placu budowy w poniedziałek, ale jeszcze w nocy samochód zniknął. To nie pierwszy taki przypadek, ten sam pojazd blokował wcześniej remont ul. Mielczarskiego. Mieszkańcy ul. Legionów oraz tamtejsi przedsiębiorcy czekają na koniec prac drogowych z niecierpliwością. Mający w sumie ponad kilometr długości remont to dla nich duże utrudnienie. W ramach przebudowy

na ul. Legionów pojawiają się nowa jezdnia, torowisko, chodniki, miejsca parkingowe, przystanki MPK i drzewa. Zgodnie z zapowiedzią w k o n a w c a zamierza sfinalizować projekt do końca roku. Ukarami osoby, która porzuciła auto, zajmie się teraz straż miejska. Aby uniknąć takich sytuacji w



przyszłości, potrzeba zmian w prawie.

red

FOT.ŁODZ.PL

## UL. LEGIONÓW BEZ WODY

We wtorek, 7 listopada przed godz. 15:00 podczas prac ziemnych na remontowanej ul. Legionów (w okolicy skrzyżowania z ul. Żeromskiego) wykonawca uszkodził podziemną instalację wodociągową. Woda z sieci trysnęła w górę wysokim gejzerem. Pozbawieni jej dopływu zostali mieszkańcy ul. Legionów, od ul. Gdańskiej do ul. Cmentarnej, oraz ul. Cmentarnej. Naprawą zajęła się ekipa ZWiK.

red



# ŁADNIEJ i wygodniej

Oddana do użytku po remoncie została przychodnia Miejskiego Centrum Medycznego „Górna” przy ul. Rzgowskiej 170.

Prace rozpoczęte w lipcu obejmowały modernizację recepcji, gabinetu lekarskiego oraz klatki schodowej i korytarzy, które przebudowano, by uła-

twić osobom z niepełnosprawnościami dostęp do placówki. Zamontowano również klimatyzację. Remont kosztował 860 tys. zł. Wykonane prace to część kompleksowej modernizacji przychodni przy ul. Rzgowskiej. Wcześniej odnowiono pracownię RTG, a część pomieszczeń

zaadaptowano na potrzeby Centrum Zdrowego i Aktywnego Seniora. W planach jest jeszcze modernizacja drugiej klatki schodowej i korytarzy oraz wymiana zadaszenia nad wejściem do budynku. W ramach placówki pacjenci mogą zapisać się do lekarza pierwszego kontaktu oraz skorzystać z opieki koordynowanej i pracowni rentgenowskiej. TS

# ZIELENIEC PRZY RONDZIE

Drzewa, rabaty, kwietna łąka i miejsca do relaksu – tak wygląda nowy łódzki zieleniec powstały przy rondzie Solidarności. Projekt będący inicjatywą mieszkańców w X edycji Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego miasto zrealizowało wspólnie z firmą GlobalWorth w ramach Ekopaktu dla Łodzi.

W północno-wschodniej części ronda (po stronie biurowców i stacji benzynowej) posadzone zostały duże drzewa, teren wzbogaciły też niskie nasadzenia – ok. 300 mkw. rabat z kompozycją krze-

wów, bylin i traw. Rosną tam teraz m.in. derenie białe, suchodrzew chiński, hortensja bukietowa, perowskia łobodolistna, bodziszek korzeniasty, liliowiec ogrodowy, rozplenica japońska, miskant chiński, a także pachnące róże okrywowe i lilaki pospolite. Na zieleniu wydzielono też dwa place z ławkami dla pieszych



# SUKCES ŁÓDZKICH ARCHITEKTÓW

Trzy współpracujące ze sobą łódzkie pracownie: Muro Architekci, Lachman Pabich Architekci i Pracownia Architektoniczna „Projektownia”, zwyciężyły w konkursie na projekt Muzeum Westerplatte i Wojny 1939.

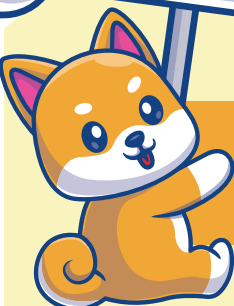
Projekt łódzkich architektów był jednym z pięciu dopuszczonych do konkursu. Wyboru zwycięzców dokonał

sąd konkursowy, w którym zasiadało 15 osób: historycy, konserwator zabytków, architektki, muzealnicy i artyści. – Praca łódzkich pracowni charakteryzuje się wysokiej jakości rozwiązaniami architektonicznymi. W udany sposób realizuje koncepcję upowszechniania wiedzy o bohaterskiej obronie Westerplatte, a jednocześnie zapewnia ochronę, utrzy-

nie i rewaloryzację obiektów architektury militarnej na tym terenie – uzasadniła werdykt zasiadająca w jury prof. Lucyna Nyka, dziekan Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej. Kompleks muzealny na Westerplatte, gdzie odbywała się heroiczna walka we wrześniu 1939 r., ma powstać w ciągu czterech lat. FOT. MAT. PRAS. (pj)



# PSIA KOŚĆ!



Uniwersytet Łódzki już po raz 12. organizuje akcję „Psia kość!”, której celem jest pomoc zwierzętom z łódzkiego schroniska.

W ponad 30 miejscach na uczelni – na wydziałach UŁ, w uniwersyteckiej bibliotece, w akademikach i rektoracie – ulokowano specjalne pudła na dary. Czworonogi najbardziej potrzebują dobrej jakości karmy, najlepiej

z dużą zawartością mięsa. Przydadzą się też koce, poszewki, ręczniki i metalowe miski. Nie należy jednak ofiarowywać kołder, poduszek, materaców, gąbek, dywanów, wykładzin, śpiworów czy odzieży. – Są dla zwierząt niebezpieczne. Rozgryzienie np.

poduszki może skończyć się tym, że zwierzę połknie jej wsad. Tekstylii chłoną też wilgoć, więc nie nadają się do wyściełania bud – wyjątkiem jest Marta Olesińska, dyrektor Schroniska dla Zwierząt w Łodzi. Akcja potrwa do końca listopada. Red

## MPK

# Nowe „ELEKTRYKI”

Pojazdy są niskopodłogowe oraz wyposażone w klimatyzację i monitoring. Są w pełni kompatybilne z ładowarkami na pętach i w zajezdni. Można je ładować zarówno poprzez wtyczkę umieszczoną w przedniej masce autobusu, jak i przez pantograf odwrócony, opuszczają-

MPK-Łódź otrzymało pierwsze trzy z ośmiu zamówionych elektrycznych przegubowych autobusów Solaris Urbino 18 electric. Po koniecznych testach i odbiorach technicznych mają wyjechać na trasy w grudniu.

ny z ładowarki do szyn zamontowanych na dachu wozu. Każdy autobus mieści co najmniej 110 osób, z czego 35 na miejscach siedzących, ma też liczne udogodnienia dla podróżnych, m.in. system informacji pasażerskiej z funkcją autoadaptacji, który pozwala na

przystosowanie poziomu głośności komunikatów emitowanych wewnątrz pojazdu do głośności tła. Pięć kolejnych Solarisów Urbino 18 electric trafi do Łodzi do końca listopada. Tym samym flota elektrycznych autobusów łódzkiego MPK zwiększy się do 25 sztuk. FOT. LODZ.PL red



## DRAKULA W TEATRZE MUZYCZNYM

# KTO W OBSADZIE?

Samotność, nieśmiertelność, sny o potęgze i wieczna walka dobra ze złem – Teatr Muzyczny w Łodzi przygotowuje autorską wersję „Drakuli” z muzyką Jakuba Lubowicza w reżyserii Jakuba Szydłowskiego. Właśnie ogłosił obsadę wybraną w dwuetapowym castingu. W tytułowej roli wampira arystokraty zobaczymy Pawła Erdmana i Janusza Krucińskiego.

– Podczas przesłuchań spotkaliśmy się z dobrze nam znanymi nazwiskami, ale pojawiło się kilka nowych, bardzo interesujących osób – relacjonuje Jakub Szydłowski, autor libretta i reżyser „Drakuli”.  
– O ostatecznym wyborze wykonawców

zdecydowały nie tylko umiejętności wokalne i taneczne, ale też sceniczny temperament potrzebny do zbudowania wyrazistych postaci.

Temperamentu z pewnością nie można odmówić Pawłowi Erdmanowi i Januszowi Krucińskiemu, obsadzonym w roli hrabiego Drakuli. Paweł Erdman to solista Teatru Muzycznego w Łodzi (m.in. Kajfasz w „Jesus Christ Superstar” i Javert w „Les Misérables”), a Janusz Kruciński to prawdziwa legenda polskich scen musicalowych (m.in. Jean Valjean w „Les Misérables” w TM ROMA i Teatrze Muzycznym w Łodzi, Quasimodo w „Notre Dame de Paris” w Teatrze Muzycznym im. D. Baduszkowej, Jekyll/Hyde w „Jekyll/Hyde” w Teatrze Muzycznym w Poznaniu). Obaj dzieła

też aktualnie rolę Franka Abagnale’a w najnowszym przeboju sceny przy ul. Północnej – musicalu „Złap mnie, jeśli potrafisz”.

– Z niecierpliwością czekam na „Drakulę”, ponieważ to pierwszy spektakl autorski w naszym teatrze od dłuższego czasu. Co więcej, to dzieło twórców bardzo z nami związanych, a na scenie zobaczymy wielu naszych etatowych pracowników – podkreśla Grażyna Posmykiewicz, dyrektorka Teatru Muzycznego w Łodzi.

Premiera zaplanowana jest na 18 maja 2024 r., sprzedaż biletów rozpocznie się w grudniu 2023 r.

red.

## HENRY NO HURRY!

# Bez pośpiechu, bez oczekiwań

Osobliwy one man show „Henry No Hurry” zagości w czwartek, 9 listopada, o godz. 20:30 w Kinie Charlie (ul. Piotrkowska 203/205). Artysta promuje swój ostatni album „Koniec z panem”.

– Możemy spodziewać się zarówno zabawnych anegdot z życia w trasie koncertowej, opowieści o „zimowych odosobnieniach”, jak i wielu innych, luźnych przemyśleń, podanych z humorem i bez patosu – zapewniają organizatorzy. „Henry No Hurry” to projekt muzyczny, podróżniczy i pisarski. Ten jednoosobowy zakład koncertowy Wawrzyńca Jana Dąbrowskiego, udzielającego się wcześniej m.in. w zespołach Henry David's GUN i Letters From Silence, wyruszył w trasę na początku 2017 r. Odwiedził ponad

300 miejsc w Polsce, Niemczech, Czechach, Słowacji, Ukrainie, Szwajcarii, Łotwie i Estonii.

### Gra w nietypowych miejscach

„Henry No Hurry” koncertował w schroniskach górskich i prywatnych mieszkaniach, a w 2020 r. przemierzył Polskę od Dolnego Śląska po Suwalszczyznę, dając występy w tak nietypowych miejscach, jak złomowisko aut, opuszczony dworzec PKS czy wnętrze starej cerkwi. Teraz posłuchamy jego muzyki w przestrzeniach Kina Charlie. Jego kompozycje z pogranicza gatunków indie-folk oraz singer-songwriter przeplatane są licznymi anegdotami i ekscentrycznym filozofowaniem. Urozmaicone instrumentarium – gitary, ukulele, pianino,

przeszkadzajki, zapętlane przy pomocy loopera, tworzą wiele planów, a tym samym wrażenie, że na scenie stoi więcej niż jedna osoba.  
KaWa.

### INFO

Bilety: 45 zł (do 8 listopada), 50 zł (w dniu imprezy) do kupienia na [www.biletomat.pl](http://www.biletomat.pl)



## MUZYKA ZWIĄZANA Z ŁÓDZIĄ

Są młodzi, utalentowani i gotowi na nowe wyzwania. Artyści Chóru Kameralnego Akademii Muzycznej właśnie wydali swoją pierwszą płytę i zapraszają łodzian na koncert, podczas którego zaprezentują zamieszczone na niej kompozycje.

Zespół rozpoczął pracę nad albumem „Contemporary Choral Music from Łódź” w minione wakacje, krótko po zdobyciu nagrody głównej na 53. Ogólnopolskim Turnieju Chórów Legnica Cantat.

Na płycie znalazły się utwory kompozytorów związanych z Łodzią, a w szczególności z Akademią Muzyczną: Jerzego Bauera, Sławomira Kaczorowskiego, Krzysztofa Grzeszczaka, Olgi Hans, Tomasza Szczepanika, Jakuba Neske, Macieja Kabzy i Piotra Grzelaka. W czwartek, 9 listopada, o godz. 17:00 w Sali Kameralnej Akademii Muzycznej przy al. 1 Maja 4 będzie można posłuchać, jak radzi sobie chór pod dyrekcją prof. Dawida Bera. Wstęp wolny. red.

### DZIEJE SIĘ W ŚRODĘ

#### Spotkanie

#### z Katarzyną Kielecką

O godz. 17:00 filia nr 56 Biblioteki Miejskiej w Łodzi (ul. Sacharowa 63) zaprasza na spotkanie autorskie z łodzianką Katarzyną Kielecką, autorką książek dla dzieci i poruszających fabuł obyczajowych, w które nierzadko wplata wątki kryminalne. Wstęp wolny.

#### Pracownia ubrań dla lalek

Na godz. 17:00 Bałucki Ośrodek Kultury – Centrum Animacji i Rewitalizacji „RONDO” (ul. Limanowskiego 166) zaprasza dzieci w wieku 5–10 lat do Pracowni ubrań i akcesoriów dla lalek. Uczestnicy zaprojektują i stworzą wyjątkowe kreacje i akcesoria. Zajęcia prowadzi Beata Jarmuż-Socha, twórczyni kostiumów i lalek do filmów animowanych. Uczestnicy proszeni są o przyniesienie ze sobą lalek lub maskotek. Koszt: 20 zł.

Zapisy: [b.socha@msk.lodz.pl](mailto:b.socha@msk.lodz.pl), 42 653 36 45, 502 623 846

### DZIEJE SIĘ W CZWARTEK

#### Grzybobranie

O godz. 16:00 w filii nr 59 Biblioteki Miejskiej w Łodzi (ul. Skalna 2) rozpoczną się warsztaty literacko-plastyczne, podczas których uczestnicy dowiedzą się o ciekawostkach z życia grzybów, zaczerpnętych z książki Liliany Fabisińskiej. Obowiązują zapisy: tel. 571 553 059, e-mail [filia\\_59@biblioteka.lodz.pl](mailto:filia_59@biblioteka.lodz.pl)

#### Miasto-Moda-Maszyna

Na godz. 17:30 Centralne Muzeum Włókiennictwa (ul. Piotrkowska 282) zaplanowało oprowadzanie kuratorskie po wystawie „Miasto-Moda-Maszyna”  
Ekspozycja to wielowątkowa opowieść o Łodzi ukształtowanej przez przemysł włókienniczy. Składają się na nią trzy piętra. Licząca ponad 2500 m<sup>2</sup> przestrzeń wypełniona jest niemal 400 obiektami z kolekcji muzeum. Bilety: 18 i 28 zł.

# DOBRE RELACJE Z SYNOWĄ

**Relacja teściowa-synowa jest postrzegana jako jedna z najbardziej problematycznych spośród relacji rodzinnych. Pozbawiona więzów krwi i wspólnej przeszłości, objęta stereotypami, stała się inspiracją licznych dowcipów. Na szczęście nie wszystkie teściowe i synowe żyją w konflikcie. Są seniorki, które mogą pochwalić się dobrymi relacjami z żoną syna.**

Wyniki badań przeprowadzonych w Japonii dowiodły, że kobiety żyjące pod jednym dachem z teściową są trzykrotnie częściej narażone na choroby serca niż te, które mieszkają tylko z mężem. Wszak relacja teściowej i synowej bywa trudna i jest powodem nieporozumień wynikających z odmienności charakterów czy światopoglądu. Jak we wszystkim, prawda jednak leży pośrodku.

Warto odmitologizować obraz tej relacji, który niepotrzebnie zatruwa życie rodzinne. Teściowa i synowa mogą być świetnym duetem!

Aby uzdrowić lub podtrzymać dobre relacje z synową, warto z nią szczerze rozmawiać. Dobrze mówić o swoich potrzebach, a także wysłuchać drugiej strony, która z pewnością ma własne oczekiwania.

Oto typowe zachowania, których dobrze się wystrzeżać.

- Mówienie synowej, że dokonuje niewłaściwych wyborów, jest oceną podszytą poczuciem, że teściowa wie lepiej, a więc ma więcej praw.
- Nie można być nadopiekuńczym - trzeba dać młodej pani domu się wykazać. Teściowa nie gotuje obiadów i nie decyduje o urządzeniu mieszkania młodej pary, chyba że dzieci o to poproszą.

- Nie można być wszystkim - udowodniać, że jest się lepszym. Nie należy krytykować decyzji synowej oraz nie dawać wskazówek dotyczących sprzątanania, gotowania czy opieki nad dzieckiem, jeśli o nie nie prosi.
- Nie można traktować małżeństwa syna w kategorii rywalizacji czy

zagrożenia. Nie wymaga się, aby syn poświęcał rodzicom więcej czasu, aniżeli nowo założonej rodzinie.

- Jeżeli teściowa ma klucze do domu syna, nie może wpadać tam niezapowiedziana, sprzątać mieszkania, prasować i przestawiać przedmiotów po swojemu. Nawet jeśli intencją jest pomoc dzieciom lub po prostu

teśknota za byciem potrzebnym, z pewnością młodzi będą niezadowoleni, a synowa odbierze to jako formę krytyki.

- Trzeba pamiętać, że młodzi małżonkowie potrzebują prywatności, dlatego nie można oczekiwać od nich, że będą informować mamę/teściową o wszystkim i codziennie ją odwiedzać. Największym wyzwaniem

w kształtowaniu relacji z synową jest dostrzeżenie w sobie negatywnych zachowań, pogłębiających wzajemną wrogość, a także chęć do ich zmiany. Prawdą jest, że bywają teściowe, które potrafią uprzykrzyć życie. Na szczęście bywają i takie, które są naprawdę kochane i niezastąpione.

**Alup**

## OGŁOSZENIA MIEJSKIE



### PREZYDENT MIASTA ŁÓDZI

informuje, że w dniach od 08 listopada 2023 r. do 29 listopada 2023 r. wywieszane będą na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Łodzi przy ulicy Piotrkowskiej 104 oraz zamieszczone na stronach internetowych Urzędu Miasta Łodzi ([www.uml.lodz.pl](http://www.uml.lodz.pl)) wykazy stanowiące załączniki do zarządzeń:

- Nr 2374/2023 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 31 października 2023 r. w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze bezprzetargowej, na rzecz najemców, samodzielnych lokali użytkowych - garaży, usytuowanych w budynkach położonych w Łodzi, stanowiących własność Miasta Łodzi wraz z oddaniem gruntu w użytkowanie wieczyste oraz ogłoszenia ich wykazu.
- Nr 2375/2023 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 31 października 2023 r. w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze bezprzetargowej, na rzecz najemców, samodzielnych lokali użytkowych - garaży usytuowanych w budynkach położonych w Łodzi, stanowiących własność Miasta Łodzi wraz z udziałem w prawie własności gruntu oraz ogłoszenia ich wykazu.

FOT. MAT ARCHIWALNE, FREEPIK

ODC. 42.

# WIELKI PIENIĄDZ W poszukiwaniu kapitału

**Na przełomie lat 70. i 80. XIX w. proces przewrotu technicznego w przemyśle włókienniczym Królestwa Polskiego został zakończony. Wielkie zakłady fabryczne, masowo przekształcane w spółki akcyjne, dostarczały ok. 80–85% globalnej produkcji.**

Koncentracja produkcji i kapitału, ogromne inwestycje, rozmach gospodarczy i budowlany napotykały w Łodzi trudności z uwagi na dość skromny sektor bankowy, mimo szybko rosnących fortun fabrykanckich.

**Banki potrzebne od zaraz**

W 1870 r. Bank Polski, będący dotąd jedyną instytucją udzielającą kredytu inwestycyjnego, w wyniku decyzji rządu rosyjskiego zawiesił udzielanie pożyczek długoterminowych, a w 1885 r. został przekształcony w kantor Banku Państwa Rosyjskiego.

Natomiast filie Banku Polskiego, w tym istniejąca od lat 60. XIX w. filia w Łodzi, stały się oddziałami Banku Państwa. Na przełomie lat 60. i 70. XIX w. powstały w Królestwie Polskim trzy prywatne banki akcyjne: w 1870 r. – Bank Handlowy w Warszawie, powiązany z kapitałem obszarowym; w 1871 r. – Bank Dyskontowy w Warszawie; w 1872 r. – Bank Handlowy w Łodzi, w którym większość akcji należała do łódzkich przemysłowców. Ponadto w 1897 r. powstał w Łodzi Bank Kupiecki, którego założycielami byli również przedstawiciele łódzkiej burżuazji. W Królestwie Polskim działały także filie banków rosyjskich: Azowsko-Dońskiego Banku Handlowego i Ryskiego Banku Handlowego. Pewną rolę odgrywały również inne instytucje kredytowe,

m.in. Łódzkie Miejskie Towarzystwo Kredytowe i Kasa Pożyczkowa Przemysłowców Łódzkich oraz małe domy bankowe. Łódzkie przedsiębiorstwa korzystały również z krótkoterminowych kredytów banków zagranicznych, zaciąganych głównie na zakup surowców i maszyn. Fabrykanci łódzcy utrzymywali kontakty m.in. z bankami w Anglii, Niemczech, Austrii i Szwajcarii.

**Ekspansja obcego kapitału**

Po 1877 r., podobnie jak w całej branży włókienniczej Królestwa, powstawały w Łodzi zakłady oparte na kapitale zagranicznym, stanowiące ich filie.



Dawna siedziba Banku Państwa przy ul. Spacerowej (al. Kościuszki 14)

Przed 1900 r. powstało w Łodzi pięć takich zakładów. W 1878 r. w Dąbrowie k. Łodzi utworzono zakład Leonhardta, Woelkera i Girbardta, produkujący wełnę i trykotaże, który był filią niemieckiej firmy z Lipska, a w 1879 r. w oparciu o kapitał francuski uruchomiono w Łodzi przedziałnię wełny czesankowej Allarta, Rousseau i Spółki, filię fabryki w Roubaix we Francji. Z kolei w 1890 r. powstała tutaj następną firmą francuską, P. Desurmonta, składająca się z przedziałni czesankowej i farbiarni. W 1897 r. kapitał angielski koncernu Coatsa w Glasgow zaangażował się częściowo w Towarzystwo Akcyjne Łódzkiej Fabryki Nici. Ponadto w 1900 r. Rosyjskie Przemysłowo-Handlowe Towarzystwo Anonimowe, którego zarząd znajdował się w Brukseli,

przejęło przedziałnię bawełny E. Haeblera w Dąbrowie. Udział tych firm w globalnej produkcji wynosił niecałe 10%, gdyż ekspansję kapitału obcego utrudniała silna pozycja miejscowej burżuazji.

**Finansowy tort**

Kupcy, nakładcy, właściciele manufaktur i pierwszych fabryk rzadko reprezentowali choćby średnie kapitały. Większe fortuny poczęły wyrastać w drugiej połowie XIX w., kształtując warstwę burżuazji, a nowa elita łódzka była głównie obcego pochodzenia. Na początku XX w. majątek Łodzi wynosił ok. 500 mln rubli, z czego na Niemców przypadało 285 mln, na Żydów – 175 mln, a na Polaków – 45 mln. Średnią warstwę reprezentowali zamożni kupcy i właściciele większych zakładów rzemieślniczych. Handel łódzki opanowany został

przez przedsiębiorczych kupców żydowskich. Spory udział mieli także kupcy niemieccy, popierani przez swych bogatych współziomków. Nieliczni przedstawiciele kupiectwa polskiego, wywodzący się z łódzkich rodów mieszczańskich, liczyli się jedynie w handlu spożywczym. W rzemiośle dominowali Niemcy, niechętnie dopuszczający innych do organizacji cechowych. Szeroko zaś rozpowszechnione w Łodzi pokątne usługi, dzikie stragany i handel obnośny świadczone były głównie przez ludność żydowską. Trochę drobnych warsztatów rzemieślniczych, przeważnie na obrzeżach miasta, znajdowało się w rękach Polaków.

agr



Przykład inwestycji zagranicznych w Łodzi – francuska fabryka Allarta & Rousseau przy ul. Kątnej (ul. Wróblewskiego)



**Na myśl o wizycie u dentysty wielu dorosłych miewa dreszcze. Kiedy więc przychodzi czas, by zabrać do niego własne dzieci, często odwołują ten moment. A przecież wizyta u dentysty wcale nie musi być nieprzyjemna! Dużo zależy właśnie od... rodziców.**

Pierwsza wizyta u dentysty robi się tylko raz, dlatego pierwsza wizyta u stomatologa, dopiero gdy maluch skarży się na ból zęba, to kiepskie okoliczności do budowania w nim pozytywnego nastawienia. Nie dość, że dziecko czuje ból, jest zmęczone i zestresowane, to musi się zmierzyć z kontaktem z zupełnie nowym miejscem, dziwnymi zapachami i narzędziami. Żeby tego uniknąć, warto wybrać się na wizytę adaptacyjną, podczas której dentysta oprowadzi dziecko po gabinecie,

opowie w dostosowany do wieku sposób o narzędziach i o tym, na czym polega jego praca. Lekarz pokaże dziecku i rodzicom, jak dbać o zęby i poprawnie je myć oraz – jeśli dziecko będzie gotowe – przeprowadzi pierwsze badanie kontrolne. Celem tej wizyty jest oswojenie dziecka z nowym miejscem i stworzenie pozytywnych skojarzeń, dlatego zazwyczaj całe spotkanie przebiega w atmosferze zabawy, a na koniec dziecko zwykle dostaje symboliczną nagrodę.

### Najlepszy moment

Rodzice zastanawiają się często, kiedy powinni po raz pierwszy udać się z maluchem do stomatologa. Odpowiedź niejednego może zdziwić. Zaleca się, żeby na pierwszą wizytę zgłosić się, kiedy dziecku wyrośnie pierwszy ząb, a nawet wcześniej. Część den-

tystów uważa jednak, że jeśli w buzi dziecka nie dzieje się nic niepokojącego, można wstrzymać się do 12./15. miesiąca życia, kiedy maluszek już swobodnie siedzi i zdecydowanie więcej rozumie.

Jeśli dziecko jest starsze, a jeszcze nie było u stomatologa, koniecznie umówcie się na wizytę. Dentysta będzie mógł ocenić stan jamy ustnej i wykryć ewentualne niepokojące zmiany. To pozwoli szybciej rozpocząć leczenie i może zaoszczędzić dziecku sporo bólu oraz zwiększyć szansę na uratowanie ząbka. Nie chodzi tu tylko o kwestię wyglądu. Stan zapalny w jamie ustnej ma wpływ na zdrowie całego organizmu.

### Jak się przygotować?

Najlepszym przygotowaniem do wizyty u dentysty jest... codzienna higiena. Kilkulatkom dobrze jest też

opowiedzieć, jak taka wizyta będzie wyglądać. Ważne, żeby przedstawić ją entuzjastycznie, trochę jak świetną przygodę. Zrezygnujcie z używania technicznych nazw, zwłaszcza tych, które mogą źle się kojarzyć (zastrzyk, wiercenie itp.), wykorzystajcie za to obrazowe, znane dziecku porównania. Przykładem może być odniesienie do warsztatu albo do myjni, gdzie ząbki są naprawiane i bardzo dokładnie czyszczone. Dobrym pomysłem jest też książeczka lub bajka poruszająca temat wizyty u dentysty, która pozwoli dziecku lepiej zrozumieć, co będzie się działo.

### Tego nie rób

Nie mów dziecku, że na pewno nie będzie bolało – przecież tego nie jesteś w stanie przewidzieć. Lepiej zapewnić je, że lekarz będzie bardzo delikatny. Nie prze-

lewaj też na dziecko swojego strachu. Wszelkie opowieści o silnym bólu i negatywnych doświadczeniach lepiej zachować dla siebie. Inaczej niepotrzebnie wystraszysz dziecko, które potrafi taką sytuację wyolbrzymić w wyobraźni i bardzo silnie ją przeżywać.

Jeśli pierwszy kontakt z dentystą wiąże się z bólem, nie wybieraj przypadkowego gabinetu. W tej sytuacji najlepiej poszukać sprawdzonego stomatologa, który specjalizuje się w pracy z dziećmi. Odpowiednim podejściem zmniejszy strach malucha i pomoże mu jak najlepiej przejść przez to trudne doświadczenie.

a.pe

## KOCHANY MIKOŁAJU, PRZYNIEŚ MI...

Święta Bożego Narodzenia to wyjątkowy czas, kiedy marzenia stają się rzeczywistością. Nie dla wszystkich jest on jednak magiczny i beztrudny. Z myślą o dzieciach z rodzin zastępczych organizowana jest akcja „List do Mikołaja”. Jak wziąć w niej udział?

Świętym Mikołajem może zostać każdy. Wystarczy wypełnić formularz lub wysłać wiadomość na adres

e-mail: [Mikolaj@fundacja-dobrodzieje.pl](mailto:Mikolaj@fundacja-dobrodzieje.pl) oraz zaznaczyć, ile dziecięcych marzeń chce się spełnić (każdy prezent ma zmieścić się w kwocie 100 zł). To wszystko!

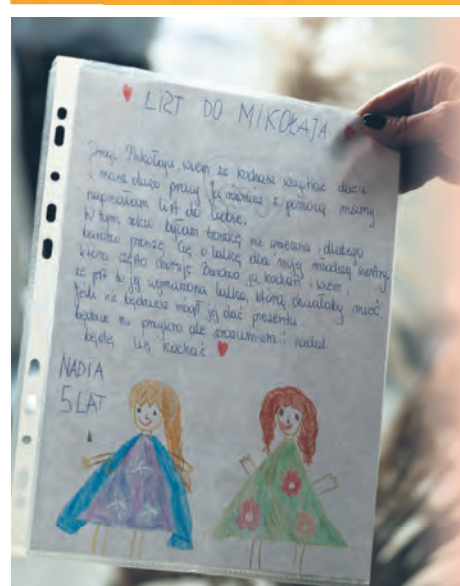
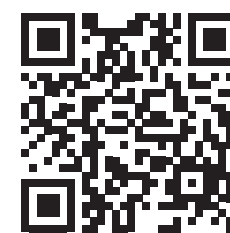
Wkrótce skontaktują się z Tobą elfy z Fundacji DOBROdzieje się, które przekażą Ci dziecięcy list ze świątecznym marzeniem. Później Twoim zadaniem będzie znalezienie prezentu! Znajdź go w ciągu dwóch tygodni

i przynieś do siedziby fundacji przy ul. Piotrkowskiej 80. Stamtąd trafi do dziecka, które napisało list.

To już szósta edycja świątecznej akcji charytatywnej „List do Mikołaja”, dzięki której w poprzednich latach udało się spełnić aż 5649 dziecięcych marzeń. Jej organizatorami są łódzka Fundacja DOBROdzieje się, Centrum Administracyjne Pieczy Zastępczej oraz pomysłodawczyni Iza Król.

### INFO

Chcesz zostać Świętym Mikołajem? Zeskanuj kod QR i wypełnij formularz zgłoszeniowy





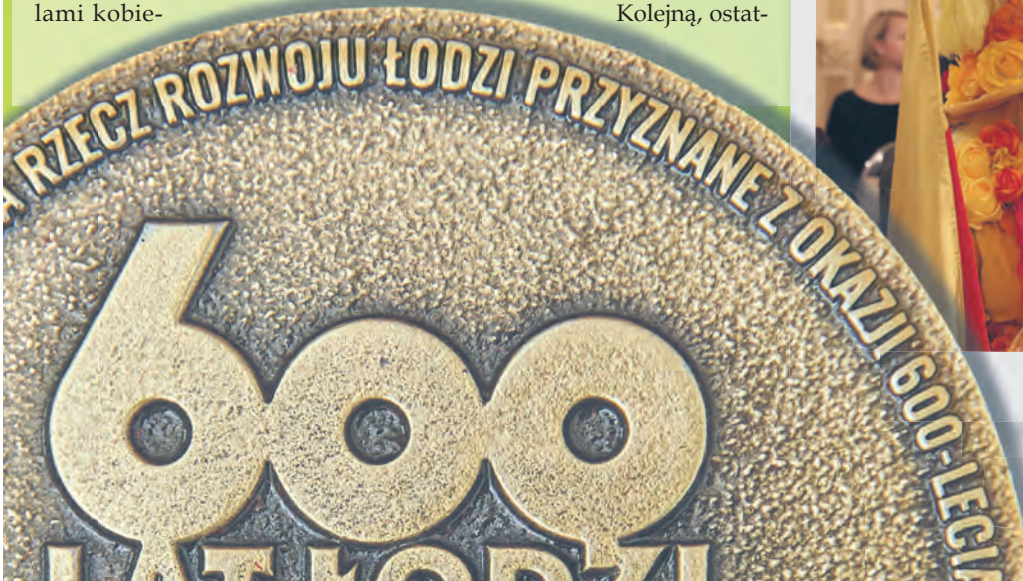
# MEDALE NA 600-LECIE ŁODZI WRĘCZONE PO RAZ SZÓSTY

Niemal 100 kolejnych łodzian otrzymało jubileuszowe medale z okazji 600-lecia nadania Łodzi praw miejskich. Wśród nagrodzonych ponownie znaleźli się przedstawiciele wszystkich obszarów działalności publicznej: społecznicy, działacze sportowi, dziennikarze, lekarze, wykładowcy, oficerowie czy duchowni. Wszystkich łączy jedno – Łódź zawdzięcza im swój rozwój.

Nagrodzeni jubileuszowymi medalami zostali m.in.: obecni zarządzający największymi łódzkimi klubami piłkarskimi: Tomasz Salski i Tomasz Stamirowski, były zastępca komendanta wojewódzkiego policji w Łodzi gen. Zdzisław Stopczyk, reżyser i były rektor łódzkiej Szkoły Filmowej Mariusz Grzegorzek, biskup Zdzisław Maria Włodzimierz Jaworski z łódzkiego Kościoła Starokatolickiego Mariawitów oraz kilku zasłużonych dla polskiej (w tym łódzkiej) sceny metalowej muzyków, m.in. Paweł Paul Mazur i Piotr „Barrier” Tomczyk. Wyróżnione medalami kobie-

ty to m.in. wokalistka, raperka i skrzypaczka Aleksandra Agaciak, dyrektor SP nr 70 w Łodzi Magdalena Bogumiła Cichacz, założycielka Księgarni Do Działa Paulina Frankiewicz, Daniela Kowalska z Łódzkiego Towarzystwa Alzheimerowskiego, dyrektor Instytutu Centrum Zdrowia Matki Polki Iwona Maroszyńska oraz artystka i performerka Megi Holi. Do medali na 600-lecie Łodzi każdy mógł zgłosić pełnoletnie osoby, które powinny zostać docenione i wyróżnione za dotychczasowe działania realizowane na terenie miasta. W pierwszej fazie zgłoszono 1200 kandydatów, z których finałową sześćsetkę wybierała kapituła pod honorowym kierownictwem prezydent Łodzi. W Kapitułę Medali na 600-lecie Łodzi zasiadali: sportowiec Marcin Gortat, dr Tomasz Karauda, publicysta Błażej Lenkowski, producent filmowy Piotr Dziecioł, przedsiębiorca Jacek Sz wajcowski oraz dyrektor Muzeum Miasta Łodzi Magda Komarzeniec (przewodnicząca Kapituły). Kolejną, ostat-

nią już uroczystość wręczenia medali na 600-lecie Łodzi zaplanowano na 18 grudnia w Muzeum Miasta Łodzi. **PaŚ**



**Medale na 600-lecie Łodzi dnia 6 listopada 2023 r. otrzymali:**

Elżbieta Adamiak  
Aleksandra Agaciak  
Katarzyna Andrejew  
Jolanta Baryła  
Ireneusz Bińczak  
Marcin Maria Bogustawski  
Monika Buchowicz  
Mirostlaw Bulzacki  
Marcin Chudzik  
Magdalena Bogumiła Cichacz  
Krzysztof Ciesielski  
Monika Dolik  
Aleksandra Dulas

Paweł Edelman  
Paulina Frankiewicz  
Krystyna Giżowska  
Mariusz Grzegorzek  
Maria Gudejko  
Włodzimierz Gulgowski  
Bogusław Hubert  
Anna Janicka  
Jerzy Jarniewicz  
Agnieszka Jaroszewicz  
Maria Jaśkiewicz  
bp Zdzisław Maria Włodzimierz Jaworski  
Grzegorz Kaczmarek  
Jadwiga Kamińska  
Edward Karasiński

Marek Kądziela  
Robert Kędziński  
Adam Klimczak  
Marek Klimczak  
Janusz Koman  
Ziemowit Kosmowski  
Marcin „Cinass” Kowalski  
Zbigniew Koziański  
Krzysztof MacKozier Koze-rawski  
Daniela Kowalska  
Zbigniew Kuczyński  
Jacek Kusiński  
Andrzej Lewiński  
Stanisław Łabecki  
Józefa Danuta Majdańska

Andrzej Makowiecki  
Bolesław Maksymowicz  
Iwona Maroszyńska  
Marek Matejun  
Joanna Matusiak  
Paweł Paul Mazur  
Megi Holi  
Czesław Majewski  
Barbara Michalska  
Wojciech Młynarski  
Grzegorz Nowik  
Andrzej Otomański  
Jerzy Ozaist  
Piotr Chypis Pachulski  
Romuald Papierkowski  
Artur Partyka

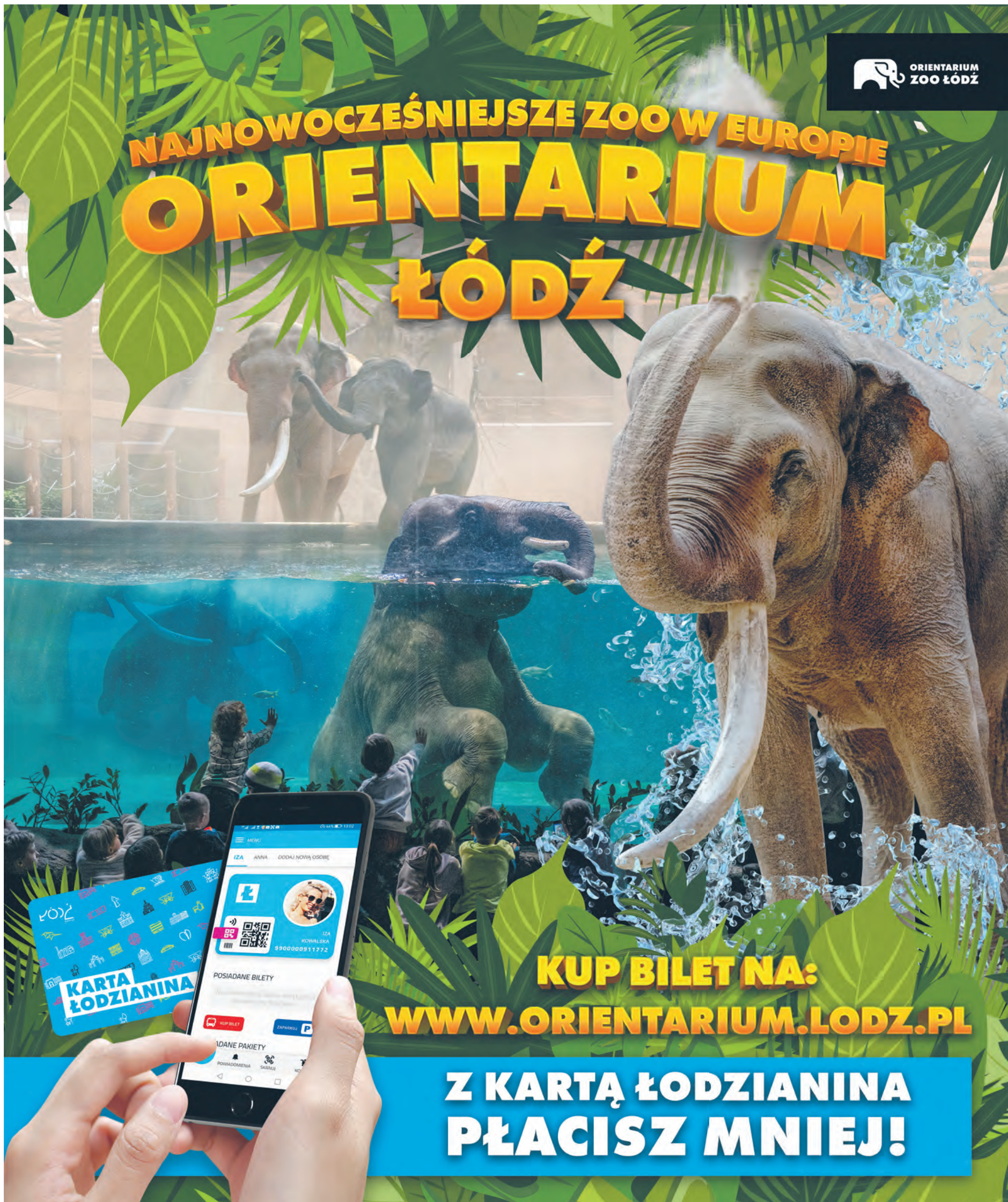
Marek Pater  
Andrzej Pągowski  
Tadeusz Robak  
Anna Rozetti  
Tomasz Salski  
Tomasz Stamirowski  
Robert Starzec  
Krzysztof Stanisław Stefański  
Arshak Stepanyan  
Bartosz Stępień  
Zdzisław Stopczyk  
Krzysztof Szaflik  
Jacek Szer  
Gołda Tencer  
Piotr „Barrier” Tomczyk  
Krzysztof Turowski

Pastor Leszek Wakula  
Bogumiła Walas  
Agata Wdowiak  
Sławomir Wiak  
Tomasz Wieszczycki  
Mariusz Wilk Wilczyński  
Bartłomiej Wojdak  
Joanna Wróżyńska  
Ewa Wycichowska  
Jacek Krzysztof Wystop  
Justyna Zajączkowska  
Robert Zientera



NAJNOWOCZEŚNIEJSZE ZOO W EUROPIE

# ORIENTARIUM ŁÓDŹ



**KUP BILET NA:  
WWW.ORIENTARIUM.LODZ.PL**

**Z KARTĄ ŁÓDZIANINA  
PŁACISZ MNIEJ!**



# PLAN DLA KULTURY

**Rozpoczęły się konsultacje społeczne projektu Polityki Rozwoju Kultury dla Miasta Łodzi 2030+.**

Dokument, oparty na wnioskach z ewaluacji jego poprzedniej wersji na celach zapisanych w Strategii Miasta, stawia przede wszystkim na rozwój i wsparcie - zbudowanie rozpoznawalnej i silnej marki łódzkiej kultury, wspieranie i promocję łódzkich artystów, artystek i środowisk twórczych oraz wzmocnienie oferty kulturalnej miasta. Kto chce dowiedzieć się więcej na ten temat, ma pytania lub wątpliwości,

może wziąć udział w spotkaniu konsultacyjnym, które odbędzie się 14 listopada o godz. 17:00 w budynku przy ul. Moniuszki 3.

## **Upolitycznienie kultury?**

Zupełnie nie! Polityka Kulturalna to dokument ramowy wyznaczający kierunki działań. O ile odpowiada na pytanie, gdzie chcielibyśmy znaleźć się w perspektywie co najmniej 7 lat, o tyle nie wskazuje precyzyjnie, jak do tego miejsca dotrzeć - dość dynamicznie zmieniają się bowiem potrzeby, rozwiązania, możliwości działania.

Dzięki dokumentowi wiemy zatem, jaki mamy cel, do którego będziemy dążyć wspólnie - partycypacyjnie. W jaki sposób? O tym porozmawiamy na konsultacjach.

## **Co tam panie w polityce?**

Polityka Rozwoju Kultury zakłada trzy cele strategiczne. „Miasto twórcze” to chęć podkreślenia kreatywnego charakteru Łodzi, tworzenie jej marki i wzrost znaczenia na kulturalnej mapie Polski. „Kultura otwarta” to wola wspólnej pracy na rzecz kultury - od zwiększenia

jej dostępności, przez promocję, edukację, aż po wszystko to, co pozwala się różnić i tworzyć łączyć najrozmaitsze perspektywy. Natomiast „Kultura świadoma” to podkreślenie, uznanie jej znaczenia - wpływu na nasze postrzeganie świata, możliwości kształtowania postaw obywatelskich i rozwijania tego, czego w życiu społecznym niekiedy brakuje - wrażliwości i otwartości na siebie nawzajem, bo kultura to także otwartość na inne kultury.

## **Kulturalne kuluary**

Zapisane w projekcie dokumentu cele wynikają

z przyjętej w 2021 r. Strategii Rozwoju Miasta Łodzi. Do celów dopisane są obszary, w których możliwe jest występowanie kulturalnych aktywności. Jest to główny temat spotkania konsultacyjnego - dyskusja o tym, czy postawione cele faktycznie pozwalają efektywnie podążać w wyznaczonych kierunkach, czy wystawa, koncert, festiwal, spotkanie, które akurat chodzi nam po głowie, mieści się w ich ramach. Będziemy to sprawdzać. Konsultacje potrwają do 21 listopada.

red

FOT. ŁÓDZ.PL, FREEPIK

FOT. ŁÓDZ.PL

# SŁUSZNE ASPIRACJE



**Zakończyły się konsultacje społeczne Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Łodzi na lata 2023-2026. O czym rozmawialiśmy? Co budziło kontrowersje? Czego brakuje w dokumencie według mieszkańców i mieszkanek?**

Oficjalny raport z konsultacji pojawi się na początku grudnia, natomiast już teraz możemy powiedzieć, że nowy cel, czyli wpisanie obszaru Pomnika Historii „Łódź - wielokulturowy krajobraz miasta przemysłowego” na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, to dobry kierunek!

## **Łódź - zabytek ruchomy czy nieruchomy?**

Mieszkańcy i mieszkanki biorący udział w spotkaniu konsultacyjnym zgodzili się, że Łódź i strefa wielkomiejska powinny trafić na listę UNESCO. Należałoby jednak zadbać o nią odrobinię bardziej - zwrócić uwagę na powstające budynki oraz ich dopasowanie do charakteru i ducha centrum, zadbać o porządek, np. eliminując nielegalne i niekoniernie estetyczne reklamy coraz częściej pojawiające się w obszarze Księżego Młyna. Wszystko po to, by zwiększyć szansę miasta na

wpis! Uczestnicy spotkania wskazywali potrzebę promocji i edukacji - przekonanie o niesamowitości układów urbanistycznych naszego miasta oraz wartości zabytków, nieustępujących tym z Wiednia czy Paryża, nie powinno dotyczyć jedynie pasjonatów architektury, a jak największej liczby mieszkańców i mieszkanek! Konkretne propozycje i rekomendacje będące efektem konsultacji społecznych przedstawio raport, który Biuro Architekta Miasta opracuje do 6 grudnia.

red



## SUDOKU ŁATWE

	8	7		2	1			6
		2			4		7	
				3		1		
				6			8	9
	7	8				3	1	
3	4			5				
		1		8				
	9		3			2		
5			4	7		8	9	

## SUDOKU ŚREDNIE

		3		7			4	
1			4		8	2		
	4	2						
	1	5			4			
	7						9	
			7			5	6	
						1	5	
		8	5		1			6
	3			2		7		

## SUDOKU ŚREDNIE

				8	5			2
			6			5	3	
	3			1				7
	1		5				2	
2	6						9	5
	5				3		4	
4				3			8	
	2	1			7			
6			9	5				

Sudoku przygotowała redakcja najpopularniejszej w Polsce serii Krzyżówek z Koroną



# TU NAS ZNAJDZIESZ W PONIEDZIAŁKI, ŚRODY I PIĄTKI

DARMOWA GAZETA „ŁÓDŹ.PL“ JEST DOSTĘPNA W MIEJSCACH:

- Wszystkie **FILIE BIBLIOTEKI MIEJSKIEJ**  
Sprawdź adresy na WWW.BIBLIOTEKA.LODZ.PL
- **MIEJSKIE CENTRA MEDYCZNE**
- Lokalizacje **URZĘDU MIASTA ŁÓDZI**
- Filie **MIEJSKIEJ STREFY KULTURY**
- **OGRÓD BOTANICZNY**
- **ORIENTARIUM**
- **OGRÓD BOTANICZNY/PALMIARNIA**
- **AQUAPARK FAŁA**
- **WODNY RAJ**
- Wybrane sklepy **DELIKATESY MIĘSNE GROT**
- Wszystkie sklepy sieci **NETTO** w Łodzi
- Większość **DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ**
- **CAFFE PRZY ULICY**
- **Cukiernie DYBAŁSKI**
- **RYNKI** na terenie miasta
- Wybrane lokalizacje **Zakładu Piekarsko-Gukierniczego PIEKARENKA**
- **AUTOBUSY I TRAMWAJE MPK** na głównych liniach
- **PRZYSTANKI KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ** przy głównych arteriach miasta
- Tereny **SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWYCH**
- **MANUFAKTURA**
- W części sieci **GAMA**
- Siedziba **ŁSI**
- **E.LECLERC** sklep i stacja benzynowa
- **CARREFOUR** Zarzewska
- **CH JAGIENKA**
- **KWADRACIAK** Inowrocławska/Żubardzka
- **POD ZEGAREM** Żubardź
- **DJ-MAR** Turmie 1
- Wiele **SKLEPÓW SPOŻYWCZYCH** na terenie Łodzi
- **PH ORANŻADA** Wujaka 7, Pojezierska 2/6
- **Z PIECA RODEM** wszystkie lokalizacje na terenie Łodzi
- **BIESIADA CATERING** Stefana 2
- **RAJSKIE JADŁO** Traktorowa 63
- **SUSHI KUSHI** Roosevelta 7
- **BAR U JANOSIKA** Janosika 52
- **ORION Business Tower** Sienkiewicza 85/87
- **CENTRUM BIZNESU** Piłsudskiego 3
- **BIUROWIEC** Piotrkowska 270
- **TEXTORIAL PARK** Fabryczna 17
- **CENTRUM BIZNESOWE** Milionowa 21
- **CENTRUM BIZNESOWE FAKTORIA** Dowborczyków 25
- **TEO PARK** Wersalska 47
- **STARA DRUKARNIA** Gdańska 130
- **BIUROWIEC** Politechniki 22/24
- **URBANICA** Wróblewskiego 18
- **Biuro COTTON HOUSE** Sterlinga 27/29
- **NOWA FABRYCZNA** Składowa 35

oraz w wielu innych punktach na terenie Łodzi

kolportaz@biblioteka.lodz.pl



Złap za uchwyt, odchyl klapę i weź gazetę „ŁÓDŹ.PL“

**UWAGA**

Gazetę znajdziesz w autobusach i tramwajach MPK na głównych liniach



# ŚWIĄTECZNE STARCIE NA SZCZYCIE

Narodowe Święto Niepodległości dla koszykarzy ŁKS-u CoolPack będzie miało w tym roku wyjątkową rangę. W sobotę, 11 listopada, zespół prowadzony przez Jarosława Krysiewicza zmierzy się w Zatoce Sportu przy al. Politechniki 10 z drużyną KSK Ciech Noteć Inowrocław. Będzie to mecz na szczycie w grupie A II ligi.

Po ośmiu kolejkach zespół z województwa kujawsko-pomorskiego ma na koncie komplet zwycięstw i plasuje się na szczycie tabeli. Tuż za nim są trzy ekipy z siedmioma wygranymi. Grupę pościgową otwiera zespół z Łodzi,

który potknął się w drugiej kolejce w Toruniu, gdzie po dogrywce przegrał 70:73 z miejscowym AZS-em UMK Transbruk. Ten zespół zajmuje aktualnie trzecią lokatę, a na czwartej jest Sklep Polski MKK Gniezno. Po toruńskiej wpadce ŁKS CoolPack zaliczył pięć wygranych z rzędu, a cztery z tych spotkań zakończył z trzycifrowym dorobkiem. W ósmej serii rozgrywek łodzianie przed własną publicznością ograli SMS PZKosz Władysławowo. Spotkanie w Zatoce Sportu zakończyło się wynikiem 89:60 (17:21, 24:12, 24:13, 24:14). Trener Krysiewicz w tym meczu posłał do gry 12 zawodników, a 10 z nich zakończyło rywalizację z punktami. Najskuteczniejszy okazał

się Maciej Leszczyński, który zdobył 20 „oczek”, 15 pkt. zapisał na swoim koncie Kacper Dominiak, 14 pkt. wywalczył Jakub Karwowski, 11 pkt. zdobył Norbert Kulon, a 10 pkt. – Mikołaj Wojciechowski. Zespół z Inowrocławia przed przyjazdem do Łodzi gościł w Stargardzie, gdzie wygrał 96:59 z drużyną PGE Spójnia II. Sobotnie (11 listopada) starcie wicelidera z liderem grupy A II ligi rozpocznie się o godz. 17:45.

MD



## LEKKI NIEPOKÓJ PRZY MILIONOWEJ

Po obiecującym otwarciu sezonu piłkarki UKS-u SMS wpadły w dołek, z którego nie mogą się wydostać. W dziewiątej kolejce Orlen Ekstraligi zespół z ul. Milionowej doznał trzeciej porażki z rzędu i w tabeli spadł na piąte miejsce.

Łodzianki po sześciu seriach spotkań miały na koncie 14 punktów i zajmowały pozycję tuż za plecami prowadzącego w rozgrywkach GKS-u Katowice. Niestety, później rozpoczęła się seria porażek, w trakcie której podopieczne Marka Chojnackiego straciły sześć goli i same nie strzeliły żadnego. Fatalna passa zaczęła się w Gdańsku, gdzie UKS SMS przegrał 0:1 z miejscowym AP Orlen. W kolejnym meczu przy ul. Milionowej gospodynie uległy 0:3 Pogoni Szczecin. Po tej konfron-



tacji rozpoczęła się trzytygodniowa przerwa reprezentacyjna, która jednak nie pomogła łodziankom wrócić na „punktową” ścieżkę. W wyjazdowym starciu z niżej notowanym wrocławskim Śląskiem przyjezdne poległy 0:2. Pierwszą bramkę dla zespołu z południowej Polski zdobyła Joanna Wróblewska (24), a wynik ustaliła Marcelina Buś (75). Dzięki tej wygranej ósme w klasyfikacji wrocławianki powiększyły swój dorobek do 13 „oczek”. Tyle samo ma na koncie szósta w tabeli Pogoń Tczew, z którą łodzianki zagrają na wyjeździe 8 listopada. Stawką środowego meczu (godz. 13:00) będzie awans do 1/16 Orlen Pucharu Polski.

### Przełamanie z Medykiem?

Cztery dni później UKS SMS stanie przed szansą

przełamania ligowej niemocy. W niedzielę, 12 listopada, w meczu 10. kolejki ekipa z ul. Milionowej na własnym stadionie zmierzy się z Medykiem Konin (godz. 12:00). Niegdysiejszy potentat od dłuższego czasu

przeżywa trudne chwile i aktualnie zajmuje przedostatnie miejsce w Orlen Ekstralidze. W dziewięciu dotychczasowych spotkaniach zawodniczki z Wiel-

ko-polski uzbierały sześć punktów i aż siedem razy schodziły z boiska pokonane. Teoretycznie będzie to więc wymarzony rywal na przełamanie.

MD

FOT.MAT. PRAS.



# WAŻNE MECZE Z LIGOWYMI SĄSIADAMI

W nadchodzącą sobotę (11 listopada) łódzkie drużyny piłki ręcznej będą walczyły o punkty z ligowymi sąsiadami. Męski zespół Grot Blachy Pruszyński Anilana w spotkaniu ósmej kolejki Ligi Centralnej podejmie Nielbę Wągrowiec (godz. 19:00), a występujące w grupie C I ligi zawodniczek z ChKS-u PŁ na wyjeździe zmierzą się z ekipą ROKiS Radzymin Marcovia Marki (godz. 17:00).



ChKS i ROKiS w dotychczasowych kolejkach zebrały komplet punktów, a pierwsze miejsce w tabeli szczypiornistki z Mazowsza zawdzięczają bramkom zdobytym (166) i straconym (88) w konfrontacjach z JKS-em San Jarosław, SMS-em ZPRP II Lublin, KS-em AZS AWF Warszawa i AZS-em Uniwersytet Warszawski. Łodzianki w meczach

z AZS-em UW, KS-em AZS AWF, SPR-em Handball Rzeszów oraz SMS-em ZPRP I Lublin wypracowały bilans bramkowy 132:103. W minionej kolejce zawodniczki ChKS PŁ we własnej hali mierzyły się z lubelską ekipą, którą pokonały 34:23 (19:13). Najskuteczniejszymi szczypiornistkami w zespole Kosynierów Gdyńskich były w tym spotkaniu dwie Natalie – Stala i Szmigielska. Obie zapisały na swoim koncie po sześć goli.

## Powrót do gry

Gracze Grot Blachy Pruszyński Anilana ostatni mecz o punkty rozegrali 21 października, kiedy to przegrali w Żukowie z Autoinwestem 35:39 (19:22). Później w rozgrywkach Ligi Centralnej rozpoczęła się przerwa, którą łodzianie spędzili na 13. miejscu. Pozycję wyżej sklasyfikowany jest zespół z Wągrowca, który do tej pory

również zgromadził sześć punktów. Za plecami tej dwójki plasują się zawodnicy Zagłębia Handball Team Sosnowiec (1 pkt) oraz MKS-u Wieluń (0), a po trzy punkty więcej zgromadzili gracze Stali Gorzów Wielkopolski i AZS-u AWF Biała Podlaska. W ósmej serii zespoły te będą mierzyły się z wyżej notowanymi rywalami. MD

# Coraz więcej powodów do zadowolenia

Zawodnicy AZS-u PŁ Cochise Burger zdomowili się w czółwce Ekstraligi Unihokeja Mężczyzn. Akademy z Łodzi doskonale rozpoczęli rozgrywki, a w minionej kolejce zanotowali występ, w trakcie którego zaaplikowali rywalom aż 33 gole!

Takiego osiągnięcia zawodnicy dokonali w meczu z zespołem I LO UKS Floorball Gorzów Wielkopolski. Przed przyjazdem do Łodzi outsider nie miał na koncie żadnego punktu, a w trzech wcześniejszych spotkaniach stracił 43 bramki. Gospodarze byli więc zdecydowanymi faworytami, jednak chyba nikt się nie spodziewał aż takiej kanonady. Pierwszą tercję łodzianie wygrali 8:0, a po drugiej prowadzili już 23:0! W ostatniej odsłonie meczu powiększyli swój dorobek o dziesięć kolejnych trafień i wygrali 33:2. Dla AZS-u PŁ Cochise Burger

było to już trzecie zwycięstwo w obecnym sezonie. Rozgrywki rozpoczęli we własnej hali, gdzie 3:2 (2:1, 1:0, 0:1) ograli ekipę JohnnyBros Olimpia Osowa. Później przyszła niespodziewana porażka 2:9 (0:2, 0:3, 2:4) z krakowskimi Smokami, która jednak podziałała na łodzian jak z i m n y prysznic.

Po wpadce z beniaminkiem Akademicy w Nowym Targu wygrali 4:3 (1:0, 0:1, 3:2) z Gorącym Potokiem, a później w Łodzi rozbili ekipę z województwa lubuskiego.

**Lider z Zielonki**  
Po dotychczasowych meczach zespół AZS PŁ Cochise Burger ma więc na koncie dziewięć punktów i w tabeli ustępuje miejsca jedynie Bankówce

Zielonka. Lider wygrał do tej pory wszystkie mecze i po piątej serii z pewnością też będzie się legitymował kompletem zwycięstw. W sobotę, 25 listopada, Bankówka zagra u siebie

z Floorbałem Gorzów. Tego samego dnia o godz. 13:30 w hali MOSiR przy ul. Małachowskiego łodzianie rozpoczną starcie z Błyskawicą Niechanowo, która w czterech dotychczasowych meczach zdobyła tylko jeden punkt. Wszystko wskazuje więc na to, że po tych spotkaniach w czółwce tabeli nie dojdzie do żadnych zmian. MD



## ŁÓDZKA POGODYNKA

ŚRODA

9°C

Imieniny  
obchodzą:  
Elżbieta, Seweryn,  
Wiktor, Adrian,  
Bożydar, Klaudiusz

08.11



CZWARTEK

9°C

Imieniny  
obchodzą:  
Genowefa, Teodor,  
Teodora, Joanna,  
Nestor, Ursyn

09.11



FOT. ŁÓDŹ.PL, ENVATO ELEMENTS, WIKIPEDIA

## Rodzinne miasto

## FOTEL STEFANA JARACZA

Od 1926 r. aż do wybuchu wojny Jaracz był związany także z Teatrem Polskiego Radia. Zagrał w ponad 60 słuchowiskach, a największym sukcesem stał się udział aktora w filozoficznym słuchowisku „Trylogia o Sokratesie” wg Platona (1933).

„W zwykłym teatrze trudno się obyć bez kostiumu i przeinaczania twarzy. Obywał się bez tego Jaracz, gdy grywał w teatrze radiowym. Niewidzialny, a tylko słyszany,

S. Jaracz w sztuce „Dziewczyna z lasu” (Teatr Ateneum, 1939)



zjawiał się w wyobraźni jako pełny człowiek. Bowiem wszystko, co najcenniejszego w tym artyście, mieściło się w jego niezrównanej mowie” – pisał Jerzy Szaniawski. Jeśli chodzi o sukcesy sceniczne z lat 30., to krytycy o wielu jego kreacjach pisali często, że bywa biedny, śmieszny i smutny zarazem oraz więcej grozą, tak jak np. w sławnej roli Szwejka (Teatr Polski w Warszawie, 1930), Skid Johnson z „Artystów” Wattersa i Hopkinsa (Teatr im. Słowackiego w Krakowie, 1929) czy Wellwyn z „Gołębiego serca” Galsworthy’ego (Teatr Ateneum w Warszawie, 1931).

TEN GŁOS

## SENIOR RODU KINDERMANNÓW

## KARTKA Z KALENDARZA

8 listopada 1837 r. urodził się w Łodzi Franciszek Kindermann – przedsiębiorca niemieckiego pochodzenia, który całkowicie się spolonizował i zapoczątkował linię znaną w Łodzi rodu fabrykanckiego. Jego ojciec, z zawodu tkacz, przybył z Saksonii, a syn poszedł tą samą drogą.

W 1859 r. uruchomił przy ul. Piotrkowskiej 110 ręczny warsztat tkacki i został wpisany do rejestrów cechowych jako właściciel manufaktury wełnianej. Dwa lata później zatrudnił 22 czeladników. W 1896 r. posiadał 70 krosien ręcznych i wyrabiał tkaniny

bawełniane, wełniane, korty i chustki. Kiedy firma zaczęła przynosić zyski, Franciszek Kindermann wystąpił o pozwolenie na budowę obiektów fabrycznych przy prywatnej drodze zwanej Łąkową i wkrótce produkcja została przeniesiona do fabryki w rejonie ul. Andrzeja. Zmechanizowany zakład podjął produkcję wełnianą – wyrabiał chusty, tkaniny i różnego rodzaju sukna. Pierwsza wojna światowa przyniosła przedsiębiorstwu straty i jego rozwój został zahamowany. Fabrykant uczestniczył ak-



Franciszek Kindermann

tywnie w życiu miasta, zasiadał w zarządach różnych stowarzyszeń i instytucji.

Dochował się 12 dzieci, w tym siedmiu synów, m.in. Leopolda Rudolfa, Juliusza Roberta, Gustawa Adolfa, którzy kontynuowali przemysłowe dzieło ojca, prowadzili z powodzeniem również własne firmy i pozostawili po sobie także kilka pięknych kamienic, willi i pałaców. Senior rodu zmarł w Łodzi 12 lutego 1915 r., a grobowiec przemysłowca znajduje się w części ewangelickiej Starego Cmentarza przy ul. Ogrodowej.

## ŁÓDZKIE GAWĘDY

## WSZĘDZIE PRACA WRE



Ul. Widzewska (dziś ul. Kilińskiego) – stare domy tkaczy, a w tle fabryka Ossera

Jak już pisaliśmy, w drugiej połowie XIX w. niemal w co trzecim domu przy ul. Piotrkowskiej stukają krosna, ale niektóre przecznice roily się od drobnych zakładów, posiadających przeważnie od trzech do pięciu krosien. Na pierwszym miejscu na-

leży wymienić ul. Główną – 178 krosien w 40 zakładach – i ul. Dzielną (ul. Narutowicza) – 134 krosna w 23 zakładach. Na uwagę zasługują także ulice Nawrót – 82 krosna w 18 zakładach, Południowa (ul. Rewolucji 1905 r.) – 75 krosien w 12 za-

kładach, Cegielniana (ul. Jaracza) – 74 krosna w 12 zakładach i Krótka (ul. 6 Sierpnia) – 26 krosien w pięciu zakładach.

W pozostałych przecznicach nie było już tkaczy. Z ulic równoległych do ul. Piotrkowskiej dość hałaśliwa mogła być ul. Wschodnia (154 krosna) i częściowo ul. Widzewska (ul. Kilińskiego) – 85 krosien. Przy ul. Piotrkowskiej mieściły się także trzy przędzalnie wełny, a największa należała do Szai Rosenblatta (ul. Piotrkowska 65).

Funkcjonowała także wielka przędzalnia bawełny sukcesorów Geyera, a far-

biarnie i wykończalnie, których było 12, umiejscowiły się głównie w południowej części ulicy, między ul. Pustą (ul. Wigury) i Górnym Rynkiem. Poza centrum dawnej Łodzi, czyli Nowym Rynkiem (pl. Wolności), i północną częścią ul. Piotrkowskiej, przeważała niska zabudowa należąca do tkaczy starych domów z charakterystycznymi facjatkami.

Pejzaż miasta z II poł. XIX w. zdominowały stopniowo kominy łódzkich fabryk, życie produkcyjne miasta toczyło się także w lichej domostwach wzdłuż przecznicy ul. Piotrkowskiej i na ulicach okalających śródmieście.

KRYMINAŁKI  
ZNAD ŁÓDKI

## MANOMETR GROZY

W mroźny, styczniowy dzień 1928 r. o godz. 16:30 w oddziale krochmalni Zjednoczonych Zakładów Scheiblera i Grohmana przy ul. Kilińskiego 187 rozległ się ogłuszający dźwięk detonacji, a w całym budynku wyleciały wszystkie szyby z okien. Potężna eksplozja wywołała panikę wśród robotników drugiej zmiany, wielu opuściło stanowiska i pobiegło w kierunku portierni. Wokół słychać było krzyki przerażenia, a grozę sytuacji potęgowało wycie fabrycznych syren.

Pierwsze wieści głosiły, że wielki kocioł krochmalni został rozerwany na kawałki niczym wielka bomba lotnicza, a deszcz odłamków zasypał halę, raniąc wiele znajdujących się w pobliżu osób. W fabryce zapanował chaos, a huk wybuchu sprowadził na miejsce tłumy ludzi ze

Szlezyngu i Księżego Młynna, martwiących się o swoich bliskich, pracujących w kotłowni i krochmalni. Lżej poszkodowanych na miejscu zaopatrzyli dwaj lekarze i czterech sanitariuszy z zakładowego ambulatorium, a osoby ciężko ranne trafiły do szpitala św. Anny. Na miejsce wybuchu przybyli: prokurator Herman, komendant Policji Państwowej w Łodzi Elzesser-Niedzielski oraz naczelnik wydziału śledczego – komisarz Weyer.

Dochodzenie wykazało, że przyczyną eksplozji była awaria manometru, który wskazywał zaniżone wartości ciśnienia pary w kotle, więc odstąpiono od ustalenia winnych. Na szczęście nikt nie zginął w tym jednym z wielu groźnych wypadków, które zdarzały się od czasu do czasu – jak choćby pożary – w starych łódzkich fabrykach. agr

ŁÓDŹ.pl  
DLA SENIORA | DLA RODZIN | DLA KOCHAJĄCYCH ŁÓDŹ

Kolejne wydanie w piątek  
10 listopada

GALERIA ŁÓDZKICH  
KAMIENIC  
I DETALI

Detail architektoniczny na secesyjnej kamienicy przy ul. Nawrot 15